

شهرمان را جور دیگر ببینیم

نگاهی به آثار تاریخی و طبیعی دیدنی خمینی شهر

یک سال کار برای مردم

گزارشی از اهم اقدامات مدیریت شهری خمینی شهر در سالی که گذشت

مرور بر رسوم قدیمی اهالی در ماه رمضان و عید نوروز

آب است و تریاک
یکی از رسومات منحصر به فرد ماه رمضان که در گذشته در برخی محلات خمینی شهر مثل جوی آباد قدیم، ورنوسفاداران و... رواج داشته عبارت بوده از اجرای برنامه «آب است و تریاک». دلیل اجرای این رسم هم این بوده است که در گذشته به علت عدم وجود رادیو و تلویزیون مردم نمی دانستند دقیقاً چه وقت باید دست از خوردن و آشامیدن بکشند. بنابراین پیرمردی یک ربع قبل از اذان صبح بر بلندی فریاد «آب است و تریاک» سر می دادند و همه را از نزدیک بودن به اذان صبح باخبر می کرده است. در واقع منظور از این پیام این بوده که خوردن آب به منزله زهر تریاک است و باید از خوردن و آشامیدن دست کشیده شود.

بیدار کردن همسایه ها
با آغاز ماه رمضان، آن زمان که گوشی های هوشمند و ساعت های دقیق نبود، خیلی از مردم به همسایه ها می سپردند که آن ها را موقع سحر از خواب بیدار کنند. در گذشته های دورتر، کسی که صدای خوبی داشت، دعایی سر بام خانه ها می خواند که با شنیدن آن مردم از خواب بیدار می شدند یا به ضربه هایی را به در خانه ها می زدند تا همه برای خوردن سحری آماده شوند. الان دیگر این رسم برچیده شده و همه با زنگ گوشی موبایل یا ساعت از خواب بیدار می شوند.

مراسم بیست و هفتمی عروس و داماد
یکی از رسومی که سال ها در ایام ماه مبارک رمضان در میان برخی خانواده های خمینی شهری مرسوم بوده و به مرور زمان کم رنگ شده، هدیه بردن در شب بیست و هفتم ماه مبارک رمضان برای تازه داماد و عروس هاست. بیست و ششم رمضان در خانه تازه داماد هایی که اولین رمضان ازدواج خود را تجربه می کردند، همه مشغول تدارک دیدن برای رفتن به خانه عروس می شدند. در گذشته طبق های بزرگ آجیل و میوه، شیرینی های ماه رمضان از زولبیا، بامیه، پشمک، قطاب و لباس و غیره برای عروس ها برده می شد. در مورد دلیل برگزاری این مراسم صحبت های فراوانی شده است؛ برخی می گویند، بیست و هفتم شب مبارکی در ماه رمضان است. برخی نیز می گویند شبی است که «ابن ملجم» قاتل حضرت علی (ع) قصاص شده است...

آداب و رسوم، اعتقادات و باورهای هر ملت جزئی از فرهنگ آن ملت محسوب می شود که شناخت آن ها، ما را با روایات و اوضاع فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آن ملت آشنا می سازد. خمینی شهر به واسطه اصالت و قدمت تاریخی اش سرشار از آداب و رسوم است. آداب و رسومی که منجر به غنای فرهنگی ویژه ای برای این شهر شده اند.
با توجه به اینکه امسال دو جشن باستانی یعنی چهارشنبه سوری و عید نوروز با ایام مبارک ماه رمضان که یک فریضه اسلامی محسوب می شود ادغام شده اند؛ بر آن شدیم تا در گزارش حاضر به واکاوی رسوم خاص سینه در این سه زمینه پردازیم و از این طریق در راستای حفظ و معرفی آن ها به نسل های جدید گام برداریم.

مراسم مرتبط با ماه رمضان
ماه رمضان برای خیلی از افراد جزو ماه های خاطره انگیز و دوست داشتنی است. ماه رمضان در ایران با دعای رینا و دعای سحر و سفره افطار و نیایش هایش، معنا پیدا می کند. این ماه مبارک آداب و رسوم خاصی دارد که برخی از آن ها عبارتند از: افطاری دادن، برگزاری محافل قرآن در مساجد و خانه ها، مراسم احیای شب های قدر و نماز عید فطر. علاوه بر این ها در برخی شهرها مراسم ویژه ای اجرا می شده که با گذشت زمان کم رنگ شده یا از میان رفته اند. در خمینی شهر نیز، رسوم قدیمی ماه رمضان وجود داشته که برخی از آن ها عبارتند از:

کلوخ خوسون
یکی از رسوم مرتبط با ماه رمضان در محله ورنوسفاداران رسم کلوخ خوسون یا همان کلوخ خیسبان بوده است. در این رسم که در روز آخر ماه شعبان یعنی یک روز مانده به ماه مبارک رمضان انجام می شده است، مردم به تفرجگاه ها می رفتند و انواع خوراکی ها و غذاها را به همراه خود می بردند و ضمن دور هم نشستن به تفریح و بازی می پرداختند و این روز را با خرمی و شادی به پایان می رساندند. در این مناسک به نوعی افراد روح و جسم خود را آماده می کردند؛ زیرا علاوه بر تفریح و شادمانی که باعث تقویت روحیه افراد می شد، غذاهایی هم که در این روز تناول می شد، از انرژی برخوردار بود.

راهنمایی برای گردشگری در شهر

نگاهی به کتاب «جاذبه های خمینی شهر»

نسخه هایی برای افطار و سحر

مرور بر سبک زندگی و غذایی مناسب ماه مبارک رمضان

فرصت

سال شانزدهم | شنبه ۲۵ اسفند ماه ۱۴۰۳

۲ خانه تاریخ

نام‌ها و نشانه‌ها

ارتباط نام خانوادگی با شغل اجداد

■ **اشاره:** در شماره پیشین، ریشه بخشی از نام‌های خانوادگی را خواندیم. در این شماره با نام‌های خانوادگی که از روی شغل افراد انتخاب شده آشنا می‌شویم. پایه بسیاری از نام‌های خانوادگی شغل فرد در زمان انتخاب شهرت است. برخی مشاغلی که در منطقه به نام خانوادگی تبدیل شدند، عبارت‌اند از:

چاووشی: فرماندهی سپاه، کسی که چاووش خوانی می‌کرد.
چوله‌ای: در فرایند تولید نخ از پنبه، چوله یک محصول واسطه‌ای است. شغل بعضی چوله‌بافی بوده است.

حصاری: سنگ‌تراشی، این شغل در ورنوسفادران رایج بود و هست و در تذکره نصرآبادی از دوران صفویه به آن اشاره شده است.

حدادی: آهنگری.

حسامی: شمشیربازی.

حلولایی: چندکارگاه ازجمله در بازار ورنوسفادران به‌تولید حلوا میادرت می‌کردند که شغلشان نام خانوادگی شان شد.

خراطی: قوب‌تراشی، تولید محصولات از چوب.
خطاط: قبل از رواج چاپ کتاب از روی کتاب‌ها، نگارش می‌شد و کسانی که این کار را انجام می‌دادند، به خطاط و کاتب معروف بودند.

چوب‌داران: چوب‌داران کسانی هستند که خریدوفروش گوسفند انجام می‌دادند. در محله ورنوسفادران این نام خانوادگی وجود دارد.

دیباغی: فراوری پوست گوسفند برای تبدیل به چرم. این نام خانوادگی در گاردر ورنوسفادران رایج است وگفته‌می‌شود ازادگان اقلایی اکبروف مسجد«بسته» هستند. او پیشکسوت و کارآفرین این شغل در دوران قاجار بود.

دیباجی: دیباجی‌بافی یا ابریشم. نام خانوادگی خاندان‌هایی در محله «فروشان» است که نسب آن‌ها به سیدزین الدین علی معروف به اقلایی سید عالم، حکیم، ریاضیدان، اخترشناس و ادیب دوره شاه سلطان حسین می‌رسد. او در درب سید ساکن بوده است.

رتگر: کسانی که انواع نخ و پارچه را رنگ می‌کردند، به آن‌ها «صباغ» نیز می‌گفتند. **زنتاب:** تولیدکننده رز از روده (ععدنا گوسفند) که حکم نخ داشته و به مصارف مختلفی می‌رسید. این شغل در خوزان رواج داشت.

شبهانی: قوب‌سندداری، خانواده‌های کوچک بسته، گارد و ورنوسفادران بیشتر گله دار بودند و به همین دلیل این نام خانوادگی را انتخاب کردند.

شماعی: ساختن شمع با استفاده از بیه گوسفند. شمع سازی شغل بوده است. **شومالی:** فرایند محکم کردن نخ‌های پنبه یا مالیدن ماده (شوا به آن «شومالی» نامیده می‌شد. گرچه این شغل در محلات مختلف مانند فروشان رایج بود، ولی این نام خانوادگی در محله خوزان وجود دارد.

صابونی: تولید صابون به روش سنتی با استفاده از بیه گوسفند و سودا. تعدادی از کسانی که صابون تولید می‌کردند، نام خانوادگی صابونی را برگزیدند.

صباغ: رنگر، رنگ ساز.

صرام: تولیدکننده چرم از پوست، سازنده چرم، روزگاری چرم‌سازی در محله فروشان رواج بسیار داشت. به همین سبب «صرام» و «صرامی» نام خانوادگی بسیاری در این محل شد.

صفاری: رویگر، مسگر، سفیدگر. نام خانوادگی «صفار» و «صفاری» و «صفاریان» از آن گرفته شده و گفته می‌شود از مهاجران دوره صفوی از بلوچستان به منطقه بودند. نام خانوادگی صفار در محله خوزان وجود دارد.

فغاری: آجربری و آهک‌بری. در محله اسفریز روزگاری این شغل رواج داشت.

قارایی: تولیدکننده قارا، که یکی از فرآورده‌های شیر است.
قیانی: قیان وسیله‌ای برای توزین بود که معمولاً در کنار کاروان سراها و بازارها وجود داشت. به کسانی که پایین وسیله به توزین اجناس می‌پرداختند، قبان دار می‌گفتند. در حوالی عصارخانه ورنوسفادران هم قیانداری وجود داشت. در محله ورنوسفادران این نام خانوادگی وجود دارد.

قصابی: فروشنده گوشت.

گازر: شونیده لباس، گازی زمانی شغل بود. آن‌ها معمولاً شست‌وشو را در کنار نهرهای آب و رودخانه‌ها انجام می‌دادند. تاورنیه، جهانگرد غربی که در زمان صفویه از اصفهان دیدار کرده‌است، از گازران در کنار لری سی‌وسه‌میل نوشته‌است. **گیج‌کار:** کسی که با گیج سرورکار دارد یا از سنگ گیج در آسیاب گیج تولید می‌کند. روزگاری تعدادی از این آسیاب‌ها در سده فعال بودند.

کلاتر: در گذشته محله‌ها دارای کد‌خدا بود و کلاتر کسی بود که کد‌خداان زیز نظر او بودند.

کلتاک: کسی که به پرورش و کاشتن گل اشتغال داشته است. این نام خانوادگی در خوزان وجود دارد.

مکاری: کرایه‌دهنده چهارپا.

نچارپور: منتسب به شغل نجاری، فرزند نچار.

ندافی: پیمانه‌رنی.

نعل‌بندی: نعل کردن اسب و یابوک در بازار ورنوسفادران در محکمه و فروشان وجود داشت. نام خانوادگی «نعل‌بندی» و «نعل‌بندان» از آن گرفته شده است.

ریشه‌ها

نظریه‌های مختلف دربارهٔ ریشه نام ورنوسفادران

ورنوسفادران یکی از سه محل اصلی سده است. درباره قدمت و ریشه نام آن نظرات متعددی آورده شده است که از جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
۱–ورنوسفادران راعده‌ای درمجاورت عمومی همان بن‌اصفهان می‌دانند. «بن» به معنی بنیاد، اساس و اصل است. با توجه به واقع شدن این قریه در آخرین حد توسعه اصفهان دگدشته، کلمه «بن اصفهان» به معنی آخر اصفهان است که به‌مرورزمان به «ورنوسفادران» تغییر یافته است.

۲– قوم ورنوس از شجاع‌ترین سپاهیان ملکشا (سومین پادشاه سلجوقی ۴۶۵ هجری شمسی) بودند. او پس از پیروزی و آرام شدن اوضاع، به علت شجاعت و شهامت، قوم ورنوس را «بهادران» به معنی دلیران نامید و به عنوان قدردانی از آن‌ها زمین‌های گاردز را به آن‌ها اهدا کرد و محل اسکان آن‌ها نیز «ورنوس بهادران» نامیده شد.

۳– ورنوسفادران (قلعه بزرگان و آرادگان وارنا)، کلمه مذکور شاید به نوعی اشاره به تیره آریایی «ورنا» دارد.

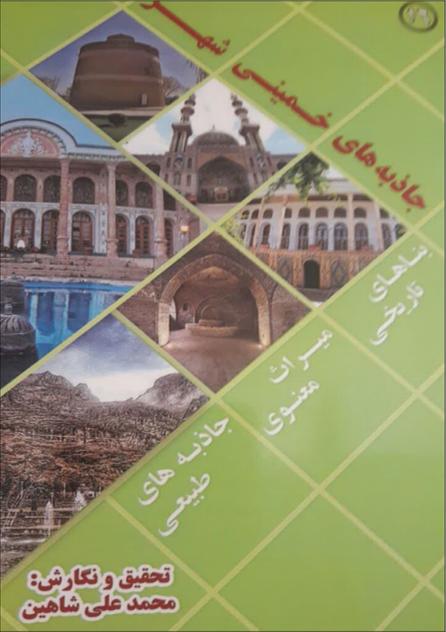
۴– «ور» به معنی قلعه، بیرون و خارج و کنار و «نو» به معنی جدید است. این کلمه تغییر شکل کلمه پهلوی (قلعه پرشکوه نوا ساخته است.

۵–استادمهرابرمقتد است در زبان فارسی حرف «س» به «ش» تبدیل می‌شود. این کلمه در اصل «ورنوس آذران» یا آتشکده «آذرنوش» است.

۶– عده‌ای این نام را یونانی می‌دانند.

راهنمایی برای گردشگری در شهر

نگاهی به کتاب «جاذبه‌های خمینی شهر»

برخی از بناهای تاریخی مانندقلعه‌مهربین کوه آتشگاه و منارجنبان در اواسط دهه ۱۳۴۰ از شهر جدا و به اصفهان پیوستند. از تعدادی بناهای تاریخی مانند دژها و قلعه‌ها، گنبدز، آسیاب‌ها، یخچال‌ها، قنات‌ها و تعدادی از خانه‌های قدیمی امروزه خوزان نامی باقی مانده است.

از تأسیس سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری خمینی‌شهر، یک کتابچه گردشگری بانگرش جدیدبه‌شهر و نگاه جامع به جاذبه‌های آن چاپ‌شده‌واز آن پس‌هرساله‌باتغییراتی چاپ می‌شود. راهنماهای گردشگری مذکورضمن اینکه کاربردخوزان دارد، اطلاعات جامع‌وکاملی از حوزه‌های مختلف گردشگری در اختیار علاقه‌مندان به میراث شهر، کنابداران کتابخانه‌ها راهنماهای گردشگری، دانشجویان و دانش‌آموزان، گردشگران و شهروندان باسئوس و علاقه‌مندان قرار نمی‌دهد. این کمبود سبب شد تا نگارنده را به فکر تألیف کتاب جامع مرجم، مستند، علمی و آبرومند درباره جاذبه‌های منطقه بیندازد. بیش از دو سال تحقیق و پژوهش مستمر و انجام گفت‌وگوهای متعدد و افزودن اطلاعات جدیدبه‌اطلاعات گذشته،زینهایت سبب تألیف کتابی با موضوع تاریخچه معماری و اطلاعات گردشگری بناهای تاریخی و میراث معنوی با شش فصل با عنوان «جاذبه‌های خمینی شهر» شد. ابتدا تصمیم بر این بود که حدود ۱۲۰ عکس رنگی از جاذبه‌های شهر همراه متن‌های مرتبط چاپ‌شود، اما به دلیل هزینه بالای چاپ رنگی کتاب این تصمیم عملی نشد. درنهایت کتاب جاذبه‌های خمینی شهر در ۲۵۰صفحه‌وشش‌فصل به چاپ رسید.

در مقدمه کتاب درتدوین چرایی نگارش آماده شد. «سابقه چند هزارساله منطقه، این انتظار را در ساکنان و گردشگران ایجاد می‌کند که جاذبه‌های تاریخی متعددی را در شهر تماشاگردا باشند. براساس اظهارنظر کارشناسان میراث فرهنگی، بیش‌از۴۰۰ اثر تاریخی در شهرستان خمینی‌شهر وجود دارد (حیبی، ۱۳۹۷). این آثار شامل خانه‌ها، آرامگاه‌ها، امازه‌ها، برج‌های کبوتر، حمام‌ها، مساجد و جاذبه‌های مذهبی است. تعدادی از این بناها مانند چند خانه تاریخی، عصارخانه، ایوان گزی‌ها، امامزاده‌ها و مساجد بازسازی و مرمت شده‌ویعضاًبه‌ثبت‌اقلمی درآمده‌است.

امروزه گردشگری به نوعی صنعت تبدیل شده‌وهر کشور شهروروستایی می‌کوشد باروش‌هایی‌گونگون جاذبه‌های منطقه خود را به دیگران معرفی و گردشگران را به منطقه خود هدایت کند. یکی از ابتدایی‌ترین این روش‌ها تهیه کتابچه راهنما برای گردشگران است.

دو سند از سال ۱۳۴۳ در مرکز اسناد اصفهان بیانگر این موضوع است که شهرداری هاموظف به‌انتشار کتابچه‌های راهنمای نقاط و ابنیه تاریخی برای استفاده جهانگردان هستند. جالب است بدانیم در سال ۱۳۴۳ فردی به نام کریم نیکزاد، معاون باستان‌شناسی استان دهم در مقاله‌ای در نشریه فرهنگ همایونشهر منطقه ماربین را از جهات مختلف معرفی کرد. در این مقاله منارجنبان، قنات فیروزشاهی، مسجد جامع خوزان وکوه آتشگاه از ابنیه تاریخی منطقه ماربین به مرکزیت همایونشهر معرفی شده‌است. مطالب همین نوشتار در بعضی از سال‌ها توسط روابط عمومی شهرداری با نقشه‌شهر چاپ‌شد و در ایام نوروز در اختیار مردم قرار می‌گرفت. پس از تأسیس سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری خمینی‌شهر، یک کتابچه گردشگری بانگرش جدیدبه‌شهر و نگاه جامع به جاذبه‌های آن چاپ‌شده‌واز آن پس‌هرساله‌باتغییراتی چاپ می‌شود. راهنماهای گردشگری مذکورضمن اینکه کاربردخوزان دارد، اطلاعات جامع‌وکاملی از حوزه‌های مختلف گردشگری در اختیار علاقه‌مندان به میراث شهر، کنابداران کتابخانه‌ها راهنماهای گردشگری، دانشجویان و دانش‌آموزان، گردشگران و شهروندان باسئوس و علاقه‌مندان قرار نمی‌دهد. این کمبود سبب شد تا نگارنده را به فکر تألیف کتاب جامع مرجم، مستند، علمی و آبرومند درباره جاذبه‌های منطقه بیندازد. بیش از دو سال تحقیق و پژوهش مستمر و انجام گفت‌وگوهای متعدد و افزودن اطلاعات جدیدبه‌اطلاعات گذشته،زینهایت سبب تألیف کتابی با موضوع تاریخچه معماری و اطلاعات گردشگری بناهای تاریخی و میراث معنوی با شش فصل با عنوان «جاذبه‌های خمینی شهر» شد. ابتدا تصمیم بر این بود که حدود ۱۲۰ عکس رنگی از جاذبه‌های شهر همراه متن‌های مرتبط چاپ‌شود، اما به دلیل هزینه بالای چاپ رنگی کتاب این تصمیم عملی نشد. درنهایت کتاب جاذبه‌های خمینی شهر در ۲۵۰صفحه‌وشش‌فصل به چاپ رسید.

کتاب دارای شش فصل است. هر فصل با یک عکس مربوط به همان فصل شروع می‌شود و سپس عناوین مطالب فصل آورده شده است.

عنوان فصل اول «بناهای تاریخی» است و از صفحه۱۲ شروع و در صفحه۶۱ خاتمه می‌یابد. در این فصل بناهای تاریخی شهر شامل محورهای تاریخی، دژها، قلعه‌ها، آسیاب‌ها، ایوان گزی‌ها، عصارخانه، تعدادی از حمام‌ها و برج‌های کبوتر، و حتی جاده شهر به لحاظ تاریخیچه و مختصری از معماری معرفی شده است. گرچه بعضی از آن‌ها مثلاً آسیاب‌ها دیگر وجود خارجی ندارند.

موضوع فصل دوم کتاب «خانه‌های تاریخی» است که از صفحه ۶۳ با یک عکس از خانه سرتیپ قبل از بازسازی شروع می‌شود. در این بخش پس از مقدمه‌ای بر خانه‌های تاریخی و موضوع هفت‌دسته‌خانه‌ها،خانه‌قدیمی شامل خانه‌های سرتیپ امینی سدهی، مجیر، زنتاب، دکتر لقمانی، زمزم، میردامادی، سیادت، حاج‌هاشم و عمارت ایوان به لحاظ تاریخیچه و معماری شرح داده

جاذبه‌های یک محور تاریخی

نگاهی به تاریخچه محور گاردر

اگر بخواهیم محورهای چندگانه تاریخی و گردشگری برای خمینی‌شهر تعریف کنیم، بدون شک یکی از این محورها محله گاردر و دنبال نهر گاردر است. محله گارد یکی از محلات بزرگ ورنوسفادران است. در وقف‌نامه‌ای از سال ۱۲۶۴ خورشیدی گاردر از محلات اربعه ورنوسفادران ثبت شده است. محله شامل مناطق حاشیه نهر گاردر و کوچه‌های منشعب از آن و محلات «بسته» و «پایین چارو» و «علیرضا» است. در وقف‌نامه املاک برای مسجد آقا علی اکبر با تاریخ سال ۱۳۹۵ خورشیدی عنوان محله «بسته» آمده است. در انتهای محله سال ۱۳۹۵ خورشیدی عنوان محله «بسته» آمده است. در انتهای محله قبل از قبرستان گاردر که امروزه به محله «علیرضا» معروف است، دروازه‌ای وجود داشت که در سال ۱۳۱۱ همراه پنج دروازه دیگر سده به تصمیم بلدیه برچیده شد. در این محور بناهای متعدد قدیمی شامل مسجد، حسینیه، حمام، کاروان‌سرا و خانه‌های قدیمی وجود دارد. تعدادی بنامهم تخریب و فقط نامی از آن‌ها باقی مانده است. تراکم این بناها در جوی گاردر مرکزی حد فاصل خیابان امام شمالی تا بلوار شهید منتظری است. ریسمان ارتباطی این بناها جوی گاردر است.

مسجد آقا علی اکبر، گاردر و مسجدگلوله (مسجدالمهدی) و مسجد نونبیاد حضرت ابوالفضل (ع) قرار دارد.

مسجدگاردر: این مسجد قدیمی‌ترین مسجد محله و متعلق به دوران صفویه است و در فهرست آثار ملی ثبت شده است.

مسجد روبه‌روی حسینیه و هم‌جوار حمام با فاصله یک کوچه قرار دارد. شیبستان مسجد گاردر پایین‌تر سطح کوچه بناشده و جلوه‌های خاص خود را دارد. مسجد آقا علی اکبر: این مسجد را آقا علی اکبر، هنرمند و کارآفرین در دوران فتحعلی شاه قاجار بنا کرده است. معماری مسجد از ویژگی‌های خاصی برخوردار است. تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک دولتی و ایوانی بوده است. سیل در اواخر دهه ۱۳۱۰ آن را خراب می‌کند ومدتی بعد بازسازی می‌شود. متأسفانه تکیه در اوایل دهه ۱۳۴۰ تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

مسجد آقا علی اکبر: این مسجد را آقا علی اکبر، هنرمند و کارآفرین در دوران فتحعلی شاه قاجار بنا کرده است. معماری مسجد از ویژگی‌های خاصی برخوردار است.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت. متأسفانه تکیه در اوایل دهه ۱۳۴۰ تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

مسجد آقا علی اکبر: این مسجد را آقا علی اکبر، هنرمند و کارآفرین در دوران فتحعلی شاه قاجار بنا کرده است. معماری مسجد از ویژگی‌های خاصی برخوردار است. تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

مسجد آقا علی اکبر: این مسجد را آقا علی اکبر، هنرمند و کارآفرین در دوران فتحعلی شاه قاجار بنا کرده است. معماری مسجد از ویژگی‌های خاصی برخوردار است.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

مسجد آقا سامان (سیدالشهدا)، آقا علی اکبر، گاردر و مسجدگلوله (مسجدالمهدی) و مسجد نونبیاد حضرت ابوالفضل (ع) قرار دارد.

مسجدگاردر: این مسجد قدیمی‌ترین مسجد محله و متعلق به دوران صفویه است و در فهرست آثار ملی ثبت شده است.

مسجد روبه‌روی حسینیه و هم‌جوار حمام با فاصله یک کوچه قرار دارد. شیبستان مسجد گاردر پایین‌تر سطح کوچه بناشده و جلوه‌های خاص خود را دارد.

مسجد آقا علی اکبر: این مسجد را آقا علی اکبر، هنرمند و کارآفرین در دوران فتحعلی شاه قاجار بنا کرده است. معماری مسجد از ویژگی‌های خاصی برخوردار است.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت. متأسفانه تکیه در اوایل دهه ۱۳۴۰ تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

مسجد آقا علی اکبر: این مسجد را آقا علی اکبر، هنرمند و کارآفرین در دوران فتحعلی شاه قاجار بنا کرده است. معماری مسجد از ویژگی‌های خاصی برخوردار است.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت. متأسفانه تکیه در اوایل دهه ۱۳۴۰ تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

تکیه گاردر: از تکیه‌خانه قدیمی شهر و به سبک کارخانه صابون‌سازی وجود داشته که به بازار ورنوسفادران راه داشت.

از دل تاریخ

خیابان‌ها پیوسته شهر را می‌شکنند

نگاهی به تحولات خیابان‌کشی در دهه‌ه ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰

امتداد این خیابان در سمت جنوب وارد اندان شد و قرار بود تا هرستان ادامه یابد؛ ولی در انتهای محل خاتمه‌یافت. انجمن شهروقت طی مصوبه‌ای نام آن «سروش همایونشهری» گذاشت. جدول بندی و اسفالت آن در سال ۱۳۵۱ به‌همت حسن واحدی نماینده وقت از محل بودجه‌ای که برای احداث قبرستان مرکزی همایونشهر آمده بود انجام گرفت. بعد از انقلاب این خیابان به بلوار تبدیل شد و «آیت‌الله مدرس» نام گرفت. بلوار سال‌ها تا احداث بلوار شهید فهمیده در دوران شورای اول اسلامی شهر یک خیابان بن‌بست بود. در دهه ۱۳۹۰ میدانی در محل تقاطع این دو بلوار احداث شد.

خیابان داریوش

خیابان داریوش در اوایل دهه ۱۳۵۰ احداث شد. این خیابان از اوایل محله درب سید شروع و تا حدود آرامستان ورنوسفادران ادامه یافت. بسیاری از مناطقی که برای احداث این خیابان آزادسازی شدند، باغات و زمین‌های کشاورزی محله گاردر و گارسله بودند. با احداث این خیابان ارتباط بسیاری از محلات سنتی شهر باهمدیگر آسان‌شد. در مرزبین محله ورنوسفادران با زمین‌های شمال شهر مادی ورنوسفادران که از مادی گبر در محل

سرلت منشعب می‌شد، جاری بود. در حوالی سال ۱۳۵۴ در جریان رقابت‌های انتخاباتی، حاشیه این مادی از دوسو تبدیل به بلوار شد و به این طریق خیابان داریوش به میدان میردامادی (ایستگاه کلتوم) متصل شد. این بلوار که بعد از انقلاب بلوار آیت‌الله جبل عاملی نامیده شد، از اولین بلوارهای احداثی در همایونشهر است.

میدان‌های شهر در دهه ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰

در ابتدای دهه ۱۳۴۰ فلکه یا همان میدان اصلی شهر تعریض شد. طبیعی است با احداث خیابان‌های جدید و برخورد آن با خیابان‌های قبلی چهارراه‌ومیدان‌های جدیدی به‌وجود آمد. میدان فروشان: در محل برخورد خیابان فردوسی (ولیعصر فعلی) با خیابان داریوش، میدانی احداث شد که میدان «فروشان» نامیده شد. پس از انقلاب میدان «بهسازی» و «۱۵ خرداد» نام گرفت. مدتی بعد به میدان «امام حسین (ع)» تغییر نام یافت و در وسط آن نمادی ساخته شد. در دهه ۱۳۸۰ به دلیل تردد زیاد در این میدان و مشکلات حاصل به چهارراه تبدیل و چراغ خطر برای آن تعبیه شد.میدان پمپ‌بنزین: در محل برخورد خیابان کهنده‌ز با خیابان جنوبی یا سده، میدان پمپ‌بنزین شکل گرفت. این میدان بعد از انقلاب به میدان «۲۲ بهمن» تغییر نام یافت. چهارراه کهنده‌ز: در محل برخورد خیابان کهنده‌ز با خیابان کوروش چهارراه کهنده‌ز اندان احداث شد. مدتی بعد از پیروزی انقلاب میدان به «شهدا» تغییر نام یافت. چهارراه کوروش: در محل برخورد خیابان کوروش با خیابان بولعی چهارراه کوروش شکل گرفت. چهارراه بعد از پیروزی انقلاب به چهارراه «دکتر شریعتی» تغییر نام یافت.

وجود دارد. این آثار شامل خانه‌ها، آرامگاه‌ها، امامزاده‌ها، برج‌های کیوتر، حمام‌ها، مساجد و عصارخانه است. تعدادی از این بناها مانند چند خانه تاریخی، عصارخانه، ایوان گزی‌ها، امامزاده‌ها و مساجد بازسازی و مرمت شده و بعضاً به ثبت آثار ملی درآمده است. بسیاری از اهالی خمینی شهر، هنوز اطلاعات دقیقی از این آثار ارزشمند ندارند و حتی برخی از آن‌ها را هرگز ندیده‌اند. در گزارش تصویری این صفحه، مروری کوتاه داشته‌ایم بر برخی از این آثار و زیبایی‌هایشان. ایام نوروز فرصت مناسبی برای بازدید از این آثار است.

خمینی شهر با هزاران سال قدمت، یکی از شهرهای کهن کشور و استان است. این نه یک ادعا پر مینای علاقه‌های محلی، بلکه واقعیتی است که اسناد و مدارک فراوانی بر صحت آن گواهی می‌دهد. از جمله این اسناد قابل استناد، آثار تاریخی پرارزش به جامانده از سال‌های دور است. از خانه‌های تاریخی سده‌های اخیر مانند خانه سرتیپ و خانه مجیر گرفته تا آثار بسیار قدیمی تر مانند سنگ‌قبرهای ایستاده گورستان ورنوسفادران و عصارخانه و... طبق اظهارنظر کارشناسان میراث فرهنگی، بیش از ۴۰۰ اثر تاریخی در شهرستان

شهرمان را جور دیگر ببینیم

منطقه گردشگری بام سبز در دل باغات خمینی شهر با چشم‌انداز زیبا شامل:

باغ ایرانی/عکسخانه (موزه عکس‌های تاریخ منطقه)/نگارخانه/نشانی: میدان امام رضا، خیابان کوهسار، حاشیه کانال آب به سمت بلوار غدیر

خانه مجیر/بنیان‌گذار: ابوالحسن خان مجیر

دوره تاریخی: قاجار/موزه‌های مشاهیر و اسناد شهرستان خمینی شهر در این خانه دایر است
نشانی: خمینی شهر، میدان شهدا، خیابان مدرس، کوچه شماره ۱۶، شهیدان مجیری

برج کیوترخانه دستگرد:

نشانی: خیابان پروفیسور میردامادی بوستان مهر

برج کیوترخانه جوی آباد قدیم:

نشانی: خیابان شهید فهمیده، ضلع شمالی امام زاده سید نجم‌الدین

خانه تاریخی زهتاب/خانه هنرمندان/دوره: قاجار

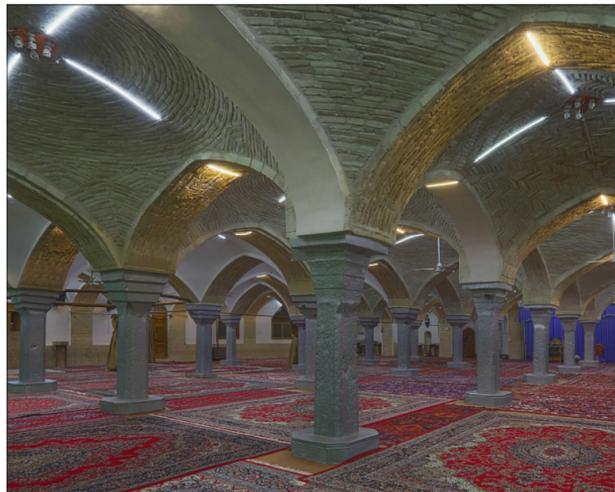
نشانی: خمینی شهر، ابتدای خیابان شریعتی شمالی، از سمت چهارراه، کوچه شماره ۵۲ شهید اکبر علیشاهی

خانه سرتیپ امینی سده‌ی/بنیان‌گذار: سرتیپ محمد حسین خان امینی سده‌ی/دوره تاریخی: قاجار

تاریخ ساخت: ۱۲۷۶ خورشیدی/موزه مردم‌شناسی خمینی شهر در این خانه دایر است

نشانی: خمینی شهر، بلوار توحید، کوچه شماره ۲۸/خمینی شهر، خیابان امام جنوبی، کوچه شهید نقدی

مسجد جامع خوزان/تاریخ بنا: قرن ۸ هجری

نشانی: خمینی شهر، خیابان شریعتی جنوبی خمینی شهر، بلوار شهدای خوزان

منطقه گردشگری لادر/منطقه کوهستانی دارای چشمه، همراه فضای سبز و سکوه‌های نشیمن

نشانی: مسیر اول: کنارگذر خمینی شهر-نجف‌آباد بعد از دانشگاه آزاد خمینی شهر/مسیر دوم: (از داخل شهر) بلوار شهید عموشاهی بلوار پردیس

عصارخانه ورنوسفادران/دوره تاریخی: صفویه

نشانی: خیابان امام شمالی، میدان عصارخانه

بلوارهای فیض الاسلام، و باغبان، سبز شد

به مناسبت ۱۵ اسفند روز درختکاری عملیات کاشت درخت در بلوار فیض الاسلام جنوبی و بلوار باغبان شمالی با حضور شهردار و تعدادی از معاونان او و دوستان محیط زیست رقم خورد. مهندس قاسم قاندي در گفت و گو با خبرنگار «فرصت» طول این درختکاری را ۲ کیلومتر با مساحت ۹۷۰ متر ذکر کرد و افزود: درخت‌ها از گونه‌های سرو نقره‌ای، نارون پیوندی، زیتون متمر و داغداغان هستند. مدیر سیما، منظر و فضای سبز شهرداری علت انتخاب این نوع درختان را کم‌آب بودن و مقاومت به شوری و سازگاری با آب‌وهوای منطقه اعلام کرد. او متذکر شد عملیات آماده‌سازی محوطه شامل خاک‌ریزی و لوله‌کشی آب از مخازن پارک بهشت و باغبان ماه‌های قبل شروع شده است. مهندس قاندي همچنین کاشت درخت در مناطق دیگر شهر و توزیع هزاران اصله درخت بین شهروندان از گونه‌های متمر و غیرمتمر از جمله انار، زیتون شیرین، سرو نقره‌ای و داغداغان را از دیگر فعالیت‌های واحد فضای مکتور در هفته درختکاری اعلام کرد. گفتنی است به همین مناسبت هزار اصله درخت زیتون متمر با همکاری شهرداری خمینی شهر در دانشگاه صنعتی با حضور شهردار و ریاست دانشگاه به خاک نشست.

مخزنی جدید برای سرسبزی شهر

هفتمین مخزن ذخیره آب فضای سبز خمینی شهر در بلوار شهدای خوزان ساخته شد. مدیر سیما، منظر و فضای سبز شهری در گفت و گو با خبرنگار «فرصت» با اعلام این خبر افزود: حجم مخزن مذکور ۱۲۰ متر مکعب است که با سازه بتن مسلح بنا شده است. قاندي منبع تأمین آب مخزن مذکور را چاه‌های آب واقع در ایستگاه آتش نشانی خیابان امام جنوبی، چاه عمادی و چاه ۱۷ شهرویر عنوان کرد. او افزود: احداث مخزن به همراه ایستگاه پمپاژ به منظور تأمین آب فضاهای سبز بوستان‌های مهر دستگرد و سلامت و بلوارهای شهید اشرفی، میردامادی، ۱۷ شهرویر، بوعلی، شریعتی شمالی و جنوبی و میادین واقع در منطقه یک احداث شده است. او همچنین روش آبیاری در نقاط یاد شده را آبیاری نوین تحت فشار عنوان کرد.

سازه عظیم یادمان ۱۸۱ شهید خمینی شهری عملیات خیر در میدان پنج اسفند برافراشته شد. به گزارش مدیریت ارتباطات و امور بین‌الملل شهرداری و شورای اسلامی خمینی شهر، طرح این سازه پس از ارائه توسط شهرداری در شورای فرهنگ عمومی مصوب و در آستانه روز ایثار و شهادت در میدان پنج اسفند نصب شد. براساس این گزارش، این سازه سه بعدی نمایانگر عدد ۱۸۱ بوده و تعداد نمادهای شهدا مثل گل و کیوت

به کاررفته در این سازه نیز ۱۸۱ عدد است. ارتفاع سازه ۸ متر و از جنس آهن و ارتفاع پایه سازه ۲ متر و قطر آن ۹ متر است. اجرای این سازه شامل ساخت،

رنگ آمیزی، CNC و رنگ روکار، ۴۵ روز به طول انجامیده است. گفتنی است عملیات خیر در سوم اسفند ۱۳۶۲ آغاز و تا ۲۲ اسفند همان سال

ادامه یافت. صدها رزمند از شهرستان خمینی شهر در این عملیات شرکت داشتند. تعدادی از آن‌ها در عملیات مذکور شهید و جانباز و جاویدالآثر

شدند. در این نبرد سردار شهید مصطفی حلویی با نیروهای تحت فرماندهی خود حماسه‌سازی کرد. او پس از سه سال حضور در جبهه در این عملیات به

درجه شهادت نائل شد. در سال ۱۳۹۴ به تصمیم شورای فرهنگ عمومی استان اصفهان و به پاس رشادت‌ها و ایثار مردم شهرستان خمینی شهر تعداد زیادی شهدا و جانبازان این شهر، روز ۵ اسفند به نام روز ایثار و شهادت شهرستان خمینی شهر نام گرفت. روز ۵ اسفند ۱۳۶۲، نفر از رزمندگان خمینی شهری در عملیات خیر به آرزوی خود یعنی شهادت نائل آمدند؛ از این رو میدان ورودی شهر از سمت آتشیگاه «۵ اسفند» نام گرفت.

گردشگری دانشجویان در خمینی شهر

گزارش مهم اقدامات سازمان فرهنگی شهرداری در هفته فرهنگی

بزرگ‌ترین تور گردشگری ویژه بازدید دانشجویان رشته گردشگری دانشگاه‌های اصفهان و هنر از جمله برنامه‌های سازمان فرهنگی شهرداری در هفته فرهنگی بود. معاون فرهنگی اجتماعی شهرداری در این باره افزود: تعدادی از دانشجویان دو دانشگاه اصفهان و هنر در این تور دو روزه از برخی جاذبه‌های گردشگری خمینی شهر شامل خانه‌های سرتیپ سده‌ی و مجیر، عصارخانه و برج کیوت دستگرد بازدید کردند. سید محمد هادی موسوی گفت: بازدید دانشجویان دانشگاه‌های صنعتی، آزاد و پیام نور از جاذبه‌های گردشگری شهر و آشنایی‌شان با موزه‌های مردم‌شناسی، مشاهیر، اسناد و... از جمله برنامه‌هایی است که در طول سال و در مناسبت‌هایی نظیر آغاز سال تحصیلی، عید نوروز، دهه فجر و هفته فرهنگی برگزار می‌شود. او از نصب یادمان ۱۸۱ شهید خمینی شهری عملیات خیر در میدان پنج اسفند به عنوان یکی از مهم‌ترین ورودی‌های شهر نیز یاد کرد و گفت: سال گذشته در روز ایثار و شهادت نام‌گذاری این میدان با حضور مسئولان انجام شد و امسال به همین مناسبت این یادمان عظیم را در این نقطه از شهر برافراشتیم تا

یاد و خاطره این ۱۸۱ شهید همیشه زنده بماند. رئیس سازمان فرهنگی شهرداری از آغاز عملیات نصب تابلوی عکس تعداد ۲۰ نفر از سرداران شهید خمینی شهر در ورودی و خروجی بلوار سردار سلیمانی به عنوان یکی از مهم‌ترین برنامه‌های روز ایثار و شهادت و هفته فرهنگی نام برد. رونمایی از کتاب صوتی «بنیان مرصوص» خاطرات سردار جانباز آزاده شهید حاج محمدعلی کاشی در فرهنگسرای کوثر از دیگر برنامه‌هایی بود که سازمان فرهنگی شهرداری به این مناسبت برگزار کرد. همکاری در برگزاری مسابقات شهرستانی شطرنج با حضور نایب‌قهرمان نونهالان

آسیا «آرین براهیمی» با هیئت شطرنج شهرستان و نمایشگاه عکس و پوستر «شهر من خمینی شهر» با هنرستان دخترانه امیرکبیر از دیگر اقدامات این سازمان در هفته فرهنگی بود. موسوی در ادامه افزود: با توجه به اینکه یکی از وظایف نهادهای فرهنگی، معرفی روز ۵ اسفند به عنوان روز ایثار و شهادت خمینی شهر و همچنین ۱ تا ۵ اسفند به عنوان هفته فرهنگی شهرستان به شهروندان است. سازمان فرهنگی علاوه بر فضاسازی شهری اقدام به تهیه نماهنگی در این باره کرد تا مردم راه‌رچه بیشتر با این مناسبت مهم آشنا کنند.

جشنواره بزرگ قرآنی «محراب» برای سومین سال در ماه مبارک رمضان به همت سازمان فرهنگی اجتماعی ورزشی شهرداری برگزار می‌شود. معاون فرهنگی اجتماعی شهردار در این باره گفت: سومین جشنواره «محراب» در دو بخش دانش‌آموزی و بزرگسال برگزار خواهد شد. سال‌های پیش این جشنواره را ویژه دانش‌آموزان و در دو بخش دختران و پسران برگزار می‌کردیم؛ اما امسال در پی درخواست‌های مکرر مردم بخش بزرگسال را نیز به آن افزودیم. سید محمد هادی موسوی

ضمن قدردانی از جامعه حافظان و قاریان شهرستان که مسئولیت اجرای این جشنواره را به عهده دارند، گفت: بیش از ۲۰۰ میلیون تومان جایزه نقدی برای نفرات برتر در نظر گرفته‌ایم که در جشن اختتامیه‌ای که پس از ماه مبارک برگزار می‌شود، اهدا خواهیم کرد. همکاری با اداره تبلیغات اسلامی شهرستان در برگزاری مسابقه «زندگی با آیه‌ها» از دیگر اقدامات این سازمان به مناسبت ماه مبارک رمضان است. چاپ و نصب بنرهای اطلاع‌رسانی، تهیه جوایز برندگان

هر روز و همچنین برگزاری اختتامیه از جمله اقداماتی است که این سازمان در این رابطه به عهده گرفته است. موسوی در ادامه از همکاری با فرهنگسرای کوثر در برگزاری محفل انس با قرآن کریم خبر داد و گفت: برگزاری محفل انس به صورت همه‌روزه از ساعت ۱۳ با حضور قاریان بین‌المللی به منظور جذب جوانان و نوجوانان در این محافل از جمله برنامه‌های سازمان در ماه مبارک برگزار می‌شود. بر اساس همین گزارش، بزرگ‌ترین تور یک‌روزه گردشگری مذهبی به منظور آشنا کردن شهروندان با اماکن مذهبی و متبرک شهرستان، اجرای سه شب مناجات‌خوانی ویژه لیالی قدر از دیگر برنامه‌هایی بود که رئیس سازمان فرهنگی شهرداری به عنوان برنامه‌های ویژه این مناسبت معنوی از آن یاد کرد. او همچنین افزود: طبق روال هر ساله فضاسازی شهری و مزین کردن شهر به نمادهای ماه مبارک رمضان از دیگر اقدامات این سازمان بوده است.

«محراب» در ایستگاه سوم

اهم فعالیت‌های سازمان فرهنگی شهرداری به مناسبت ماه مبارک رمضان

شرح: عملیات آسفالت خیابان باغبان شمالی، بلوار منتظری، جوی گارد، خیابان دانشگاه صنعتی، بلوار امیرکبیر، کرمان، خیابان فرهنگ، خیابان کانال، بلوار فیض الاسلام، خیابان ۱۷ شهرویر

یک سال کار برای مردم

گزارشی از اهم اقدامات مدیریت شهری خمینی شهر در سالی که گذشت

یادمان میدان ۱۵ اسفند

سال ۱۴۰۳ برای شورای اسلامی و شهرداری خمینی شهر سالی پر از کار و فعالیت و تحرک بود. در این سال، پروژه‌های مهمی به بهره‌برداری رسید و تدابیر مهمی برای سال‌های بعد اتخاذ شد. در گزارش پیش رو، مروری کوتاه کرده‌ایم بر اهم اقدامات مدیریت شهری در سالی که گذشت.

میدانی به نام شهید دولت، شهید آیت الله رئیسی

از میان طرح‌هایی که برای اصلاح هندسی چهارراه دولت مطرح شده بود، «تبدیل چهارراه به میدان» در شورای ترافیک شهرستان مصوب شد. اجرای این طرح اواسط آذرماه سال ۱۴۰۳ آغاز و در عرض یک هفته و در روز ۲۳ آذرماه همزمان با سالروز ولادت شهید رئیسی قسمت‌اصلی عملیات اجرایی میدان (که مساحت آن ۱۱۰۰۰ مترمربع است) به پایان رسید.

طبق توضیحات شهردار حاج حیدری در طول این عملیات بیش از ۴۰۰۰ تن آسفالت از این میدان بیرون رفت و بیش از ۲۰۰۰ متر جدول در این پروژه کار شد. همچنین بیش از ۲۰۰۰ متر آزادسازی در این پروژه انجام شد و حدود یک میلیارد و سیصد میلیون تومان صرف‌جا به جایی تیرهای برق و ترانس‌ها شد. علی‌اصغر حاج حیدری همچنین به اجرای ۳۰۰ متر شبکه فیبر نوری و نیز اجرای شبکه کنترل چراغ‌های فرمان بر میدان اشاره کرد.

«خواهرخوانده‌های» برای خمینی شهر

یکی از پروژه‌های فرهنگی که شهرداری خمینی شهر در چندساله اخیر پیگیری کرده است، انعقاد تفاهم‌نامه خواهرخواندگی

با شهر وروناى ایتالیا است. این شهر که به عنوان یکی از شهرهای نمایشگاهی سنگ شهرت جهانی دارد، می‌تواند روابط اقتصادی خوب و موثری با خمینی شهر به عنوان شهر سنگ برقرار کند. پس از تلاش‌های مجدانه و پیگیری‌های مستمر شهرداری خمینی شهر در این خصوص، با حضور خانم پائولو آمادنی سفیر ایتالیا در اصفهان، شهردار خمینی شهر نیز به این جلسه دعوت شد و پیش‌نویس تفاهم‌نامه میان این دو شهر با محوریت سنگ با حضور و نظر مساعد استاندار جمالی‌نژاد نگارش شد. نکته‌ماند که شهرداری همچنین پیگیر ثبت عنوان «شهر سنگ» برای خمینی شهر است.

دو میدان در دو ورودی شهر

عملیات فاز یک احداث میدان بزرگ ورودی شهر از سمت دانشگاه صنعتی یکی از پروژه‌های بزرگ و موثری بود که در سال جاری کلید خورد. احداث این میدان که در محل تقاطع بلوار سردار سلیمانی و کمربندی خمینی شهر-نجف‌آباد قرار دارد، با حذف پل کمربندی همراه است. مساحت میدان ۸۰ هزار مترمربع است و عملیات آن عبارت است از آزادسازی به میزان ۱۰ هزار مترمربع، حذف پل کمربندی، دیوارکشی و تخریب دیوار قدیمی، جای‌جایی تأسیسات شهری، خاک‌برداری اصلاح هندسی، اجرای

فضای سبز و میلمان شهری. در دیگر ورودی شهر جایی که خیابان حکیم فرزانه پل امامزاده سید محمد را قطع می‌کند، میدانی در حال احداث است که به نام امامزاده سیدمحمد مزین شده است. مساحت آن ۲۸ هزار مترمربع است و عملیات آن شامل آزادسازی به میزان ۶۵۰۰ مترمربع، تخریب، دیوارکشی، آسفالت، خاک‌برداری، احداث رمپ و لوپ واحداث میدان حکیم فرزانه است.

نصب چندین نماد جدید در شهر

سازمان فرهنگی اجتماعی ورزشی شهرداری خمینی شهر در سالی که گذشت، در ادامه نصب نمادها در نقاط مختلف شهر اقدام به نصب نماد پرچم کشور عزیز ایران در میدان ۲۲ بهمن نمود. همچنین نماد مهدویت همزمان با نیمه شعبان و میلاد مسعود حضرت امام زمان (عج) در ابتدای بلوار صفاییه از سمت میدان شهید آیت‌الله رئیسی نصب گردید. گفتنی است قبل از آن هم، سردیس شهید غلامرضا مؤذنی در ابتدای بلوار شهید مؤذنی از سمت میدان پردیس نصب شده بود. نصب نمادها در سال آینده هم متناسب با دیگر اقدامات مدیریت شهری، ادامه خواهد داشت.

احداث میدان عصارخانه

میدان عصارخانه، میدانی نام آشنا در خمینی شهر است. میدانی با حدود

۷ چشمه ایرانی). این سرویس‌ها جنب مسجد جامع فروشان ساخته شده است. سرویس‌های بهداشتی چهارشنبه‌بازار روبه‌روی حسینیه باولگان قرار دارد و دارای ۱۲ چشمه است (۲ چشمه فرنگی و ۱۰ چشمه ایرانی). هر دو سری از این سرویس‌ها دارای اتاق مادر و کودک است. سرویس‌های بهداشتی پارک ساحلی مخصوص معلولین ساخته شده و دارای ۶ چشمه هستند.

یک، سه، هفت؛ اعداد طلایی سال ۱۴۰۳

«راه‌اندازی مرکز پاسخ‌گویی ۱۳۷ شهرداری، بزرگ‌ترین طرح مدیریت ارتباطات و امور بین الملل شهرداری و شورای اسلامی شهر در چند سال اخیر بوده است.» این نقل قولی است از سیدمحمدهادی موسوی معاون فرهنگی اجتماعی شهردار که در روز افتتاحیه این مرکز عنوان نمود. مرکز پاسخ‌گویی ۱۳۷ شهرداری که گامی بزرگ به سوی تحقق شعار شهروند الکترونیک است، اینک یک ساله شده و جای خود را در میان شهروندان خمینی شهری به خوبی باز کرده است. جایی که شهروندان با شماره‌گیری سه رقم ادر محدوده جغرافیایی مخابراتی شهر خمینی شهر، مشکلات شهری که مسئول رسیدگی به آن‌ها شهرداری است را به مرکز اعلام می‌کنند و کاربران ثبت مرکز این مشکلات را ثبت و به کارشناسان پاسخ‌گو جهت بررسی و اعلام نظر ارجاع می‌دهند. گفتنی است این مرکز در حال حاضر به روش‌های مختلفی درخواست‌های مردمی را ثبت می‌کند. این روش‌ها علاوه بر ثبت توسط کاربر شامل ثبت از طریق صندوق صوتی، سایت و نرم افزار چشم شهروند می‌باشد. این مرکز در سال جاری با دو شیفت صبح و بعدازظهر مشغول به کار بوده است.

۴۰۰۰ مترمربع که عصارخانه و ونوسفاداران در مرکز آن قرار دارد و جزو فضاهای فرزانه پل امامزاده سید محمد را قطع می‌کند، میدانی در حال احداث است که به نام امامزاده سیدمحمد مزین شده است. مساحت آن ۲۸ هزار مترمربع است و عملیات آن شامل آزادسازی به میزان ۶۵۰۰ مترمربع، تخریب، دیوارکشی، آسفالت، خاک‌برداری، احداث رمپ و لوپ واحداث میدان حکیم فرزانه است.

باغ دیگری برای بانوان

در راستای افزایش سرانه فرهنگی و تفریحی برای بانوان و نیز سرانه فضای سبز شهری، شهرداری در سال جاری اقدام به ساخت یک باغ بانوان در محله وازپچه نمود. این باغ که در خیابان نبوی‌منش، جنب خانه بهداشت قرار دارد، مساحتی بالغ بر ۴۰۰۰ مترمربع دارد. ساختمان این باغ در محله سفت کاری است و ۸۰ درصد محوطه آن نیز اجرا شده است.

احداث سرویس‌های بهداشتی عمومی در سطح شهر

مدت‌ها بود گلایه بسیاری از شهروندان نبود سرویس بهداشتی عمومی در سطح شهر بود. احداث سرویس‌های بهداشتی دوشنبه‌بازار، چهارشنبه‌بازار و پارک ساحلی تا حدود زیادی پاسخ‌گوی این مطالبه مردمی بود. سرویس‌های بهداشتی دوشنبه‌بازار و چشمه دارد (دو چشمه فرنگی و

بلوار خلیج فارس

میدان شهید آیت الله رئیسی

عصارخانه

فرصت

سال شانزدهم | شنبه ۲۵ اسفند ماه ۱۴۰۳

مدیریت شهری

یادداشت

ابرپروژه فیبر نوری در پرتراکم‌ترین شهر کشور

فیبر نوری یک تکنولوژی پیشرفته برای انتقال داده‌ها به صورت نور از طریق رشته‌های نازک شیشه‌ای یا پلاستیکی است. این فناوری قادر است داده‌ها را با سرعت بسیار بالا و با کیفیت عالی انتقال دهد، به طوری که به نسبت کابل‌های مسی (که معمولاً در شبکه‌های سنتی استفاده می‌شود)، فیبر نوری ظرفیت بیشتری برای انتقال اطلاعات دارد و در مسافت‌های طولانی‌تر نیز عملکرد بهتری دارد. سرعت بالا، پهنای باند گسترده، تأثیر کم نویز، انتقال سیگنال در مسافت‌های طولانی، پایداری ارتباطی، شبکه نسبت به اینترنت ADSL یا VDSL از مزایای فیبر نوری است.

پروژه فیبر نوری خمینی شهر پس از عقد قرارداد با شرکت آسیاتک در اسفند ماه سال ۱۴۰۲ آغاز و بخش اعظم عملیات اجرایی آن در سال ۱۴۰۳ انجام شد. این پروژه به خاطر پرتراکم بودن خمینی شهر و نوع انجام عملیات، یک ابرپروژه ارتباطی در سطح کشور تلقی می‌شود.

در این پروژه برای پوشش دهی به ۹۰ هزار خانوار، حدود ۳۴۰ کیلومتر حفاری در محدوده شهری خمینی شهر انجام می‌شود که تاکنون بالغ بر ۴۰۰ کیلومتر آن انجام شده است. مجوز این حفاری با پیگیری‌ها و جلسات متعدد کارشناسی و مدیریتی شهردار، تیم مدیریتی و شورای شهر خمینی شهر صادر شده است.

اعتبار این پروژه بالغ بر ۳۴۰۰ میلیارد ریال است. شهردار حاج حیدری ضمن اعلام همکاری و حمایت تمام‌قد از این پروژه بیان داشت: به منظور پیشرفت سریع چنین پروژه‌های بزرگی بجاست که هماهنگی لازم میان شرکت‌های مجری طرح صورت گیرد تا تصمیم‌گیری برای شهرداران نیز آسان شود.

وی افزود: تجهیز مدارس علی‌الخصوص دوره‌های متوسطه اول و دوم و همچنین خانه‌های بهداشت از اولویت‌های ما هستند که فیبر نوری به صورت رایگان برای آن‌ها اجرا می‌شود. همچنین با توجه به قرارداد منعقد، دوربین‌های شهری و کلیه سامان‌های وابسته به شهرداری و شهرداری‌های مرکز و مناطق و اماکن فرهنگی و تاریخی مجهز به فیبر نوری می‌شوند.

ترابیان، معاون شرکت آسیاتک هم در حاشیه بازدید از این پروژه گفت: پروژه فیبر نوری خمینی شهر بزرگ‌ترین پروژه استان اصفهان است که امیدواریم تا اواخر بهار ۱۴۰۴ به بهره‌برداری برسد.

استاندار اصفهان:

آماده عقد خواهرخواندگی بین خمینی شهر و وروناى ایتالیا هستیم

استاندار اصفهان در دیدار با پائولو آمادنی سفیر ایتالیا در ایران گفت: آماده عقد خواهرخواندگی بین خمینی‌شهر و وروناى ایتالیا هستیم.

به گزارش ایرنا، مهدی جمالی‌نژاد افزود: اصفهان به عنوان یکی از مهم‌ترین مراکز تمدنی ایران شناخته می‌شود و این شهر همچنین با شهرهای بزرگی مانند فلورانس در ایتالیا روابط خواهرخواندگی دارد و اخیراً شهر خمینی شهر نیز مقدمات لازم برای خواهرخواندگی با یکی از شهرهای ایتالیا را فراهم کرده است.

وی با تأکید بر توسعه روابط فرهنگی، تاریخی و اقتصادی بین شهرهای اصفهان و شهرهای ایتالیا اظهار کرد: اصفهان، به عنوان یکی از شهرهای تاریخی و فرهنگی ایران با پیشینه‌ای چندین هزارساله، نقش محوری در این همکاری‌ها ایفا خواهد کرد. استاندار اصفهان تصریح کرد: بیشتر شهرهای اصفهان همچون کاشان، خمینی‌شهر و نجف‌آباد بسیار بزرگ هستند و این در حالی است که اصفهان در سه دوره تاریخی پایتخت ایران بود و دارای بیش از ۲۲ هزار جاذبه تاریخی است.

وی در ادامه بر لزوم توسعه روابط فراتر از خواهرخواندگی تأکید و اعلام کرد: عضویت در سازمان‌های بین‌المللی مستقر در ایتالیا و استفاده از تکنولوژی‌های پیشرفته در حوزه‌هایی مانند صادرات سنگ و صنایع مرتبط، از جمله اهداف این همکاری‌ها است.

جمالی‌نژاد با اشاره به اشتراکات تاریخی و تمدنی بین دو کشور ایران و ایتالیا، ابراز امیدواری کرد که این تفاهم‌نامه‌ها زمینه‌ساز همکاری‌های گسترده‌تر در آینده باشد.

استاندار اصفهان با تأکید به بازدید از چندین کارخانه سنگ در خمینی‌شهر گفت: شهرستان خمینی شهر اصفهان می‌تواند در زمینه صنعت سنگ با ایتالیا همکاری داشته باشد.

تسهیل می‌کند، به سیستم گوارش فرصت استراحت می‌دهد، به کاهش التهابات در بدن کمک می‌کند، قند خون را کاهش می‌دهد، فشار خون را تنظیم می‌کند، به سوختن چربی‌های بدن کمک می‌کند، به کاهش وزن کمک می‌کند، به اصلاح الگوی غذایی منجر می‌شود، سیستم ایمنی بدن را تقویت می‌کند و ده‌ها اثر مثبت دیگر بر سلامتی دارد. در این اینفوگرافی، نسخه‌های غذایی زیستی برای افطار و سحر آمده است.

بسیاری افراد روزه را به عنوان فریضه‌ای دینی می‌شناسند در حالی که عده کمتری از فواید روزه داری برای سلامت آگاه هستند. روزه گرفتن، اگر به شکل صحیح انجام شود، تمرین خوبی برای بدن است. روزه باعث دفع سموم از بدن شده و قند خون و ذخیره‌های چربی بدن را نیز کاهش می‌دهد. عادات صحیح غذایی به کمک روزه داری برای افراد شکل می‌گیرد و سیستم ایمنی بدن تقویت می‌شود. روزه دفع سموم از بدن را

نسخه‌هایی برای افطار و سحر

امروزه اغلب روزه‌داران روش صحیحی را برای روزه‌داری انتخاب نمی‌کنند و همین موضوع باعث بروز اختلالاتی برای آن‌ها می‌شود. این در حالی است که روزه به شیوه اصولی ضمن اینکه مانع از ایجاد بیماری‌های احتمالی در افراد می‌شود، می‌تواند درمان‌کننده بسیاری از بیماری‌ها باشد.

درمان‌کننده‌های روزه

نسخه سحری

سس مایونز، خامه، سوسیس کالباس و کله‌پاچه نخورید	غذاهای تند، شور و خشک (گوشت سرخ شده) نخورید	غذاهای فیبردار (حبوبات، میوه و سبزیجات) بخورید	غذای کامل کند هضم، سبک و سرخ نشده بخورید	نیم ساعت قبل از سحری شربت تخم شربتی بخورید	سحرزود بیدار شوید تا سحری را با آرامش بخورید
---	---	--	--	--	--

نسخه افطاری

غذاهای سهل الهضم و نرم، پس از صرف افطار بخورید	زمان افطار، غذاهای سنگین، چرب و سرخ شده نخورید	موقع افطار، مایعات خیلی سرد یا خیلی داغ نخورید	پس از افطار، نان، پنیر و گردوی آتش و سوپ بخورید	افطار خود را با آب ولرم و چند عدد خرما باز کنید	زمان افطار، آب‌یخ و نوشابه نخورید که مضر است
--	--	--	---	---	--

آیین‌ها و آداب ورسوم هر ملت، سازنده عناصر فرهنگی جامعه محسوب می‌شوند. در واقع فرهنگ به معنای شیوه‌های زندگی،نگرش،باورها،رفتارها، آداب‌ورسوم‌وسنت‌هاوآیین‌هامهم‌ترین و غنی‌ترین منبع هویت و روح جمعی هر جامعه‌ای دانسته می‌شود و کیستی و چیسیتی اجتماعات انسانی را به‌وضوح نشان می‌دهد. تنوع و تعداد آیین‌ها و آداب‌ورسوم دلیل غنای فرهنگی یک

آداب و رسوم و هویت فرهنگی

امروز فراوان نبود، اما آنچه تولید فرهنگی ازراه‌های حفظ‌هویت‌فرهنگی،باگذشت‌به آیین‌هاوآداب‌ورسوم‌سنتی‌وفولکلوریک است.سرزمین‌ایران‌ازدیربازبه‌عنوان‌یکی از‌گهواره‌های‌تمدن‌ مطرح‌ بوده‌است. در دنیای قدیم گرچه حجم اطلاعات مثل

همچنین در اثر رقابت جهانی بین ملت‌ها، تمدن‌های پیشرفته شکل می‌گرفتند که چهار تمدن باستانی ایران، چین، یونان و مصر از جمله این تمدن‌ها هستند، اما امروزه به دلیل اختلاط فرهنگی بین ملت‌ها و حاکمیت تئوری جهان وطنی،

فرهنگ‌های اصیل بومی حذف شده و جای آن را فرهنگ مسلط جهانی (نظام سرمایه‌داری) پر کرده است. بنابراین در اثر حاکمیت قدرت و ثروت، آدمیان در قضاوت‌ها و تحلیل‌هایشان کانالیزه شده و حتی در نوع شادی‌ها و سرگرمی‌هایشان نیز بدون توجه به فرهنگ‌های بومی خودشان به روشی واحد عمل می‌کنند. لذت بردن از زندگی نیز به نوعی وارداتی و مصنوعی شکل می‌گیرد، حتی نوع

موسیقی وهنر که نشانگر فرهنگ ومدن واصالت‌یک‌ملت‌است.تحت‌تأثیر فرهنگ جهانی،اصالت‌خودرا از دست داده‌است؛ بنابراین زنده‌نگه‌داشتن فرهنگ‌بومی هر منطقه به معنی زنده نگه‌داشتن هویت و تخصص آن منطقه‌است.وطبیعی‌است‌که تلقی‌بیهمتی‌اش‌مساوی‌باتغییر‌فضا و مکان و نشانه‌های آن منطقه ازجمله: آداب‌ورسوم، پوشش و حتی غذا و موارد متعدده‌دیگر‌است.

فرصت

سال شانزدهم | شنبه ۲۵ اسفند ماه ۱۴۰۳

مجلات

ارتباط حاجی فیروز با نوروز و سبز شدن زمین

حاجی فیروز یا خواجه پیروز، یک چهره افسانه‌ای در فرهنگ ایرانیان است که در نخستین روزهای هر سال، در کنار عمو نوروز، به شهرها می‌آید تا از آمدن نوروز به مردم آگهی دهد.

او یک مرد لاغراندام و سیاه‌رخ، با کلاه دوکی، گیوه‌های نوک‌تیز و جامه سرخ است که با دایره زنگی و تنبک، به خیابان‌ها می‌آید و به رقص، شیرین‌کاری و خواندن آواز کوبه‌ای می‌پردازد. در واقع خواجه پیروز یکی از کهن‌ترین و دست‌نخورده‌ترین باورهای ایرانی است که طی هزاران سال از بیچ‌و‌خم تاریخ عبور کرده و امروز، به دست ما رسیده است.

آرزو رسولی، عضو هیئت‌علمی گروه تاریخ دانشگاه شهید بهشتی، نوروز و تمام جشن‌ها و اساطیر پیرامون این جشن‌ها را در پیوند تنگاتنگ با کشاورزی که اقتصاد و معیشت مردم فلات ایران بوده است؛ مرتبط دانسته است. او درباره چرایی چهره سیاه حاجی فیروز می‌گوید که چهره سیاه حاجی فیروز به اسطوره ایزد شهیدشونده و زنده شدن دوباره او برمی‌گردد.

طبق این اسطوره، ایزدبانوی باروری (معادل ایستر در بین‌النهرین) به جهان زیرین با زیر زمین (که به باور مردم، جهان مردگان بوده) سفر می‌کند و برای او دیگر بازگشتی نیست. پس از این سفر، زایش و باروری زمین متوقف می‌شود؛ بنابراین خدایان باروری چاره‌جویی برمی‌آیند و سرانجام موفق می‌شوند آب زندگی را بیابند و بر او بیاشند.

ایزدبانو به روی زمین برمی‌گردد اما بنا بر قانون جهان مردگان، باید جانشینی بگزیند تا او را به جای خود به جهان زیرین بفرستد. او شوهرش (دوموزی یا تَموز در بین‌النهرین) را انتخاب می‌کند که از باگشت او جلوگیری کرده است. جامه سرخ بر تن شوهرش می‌کنند، روغن خوشبو به تنش می‌مالند، نی لاجوردنشان یا سازِ دیگر (شاید دایره‌زنگی) به دستش می‌دهند و او را به جهان زیرین می‌کشاند یا به عبارتی او را شهید می‌کند.

دوموزی که ایزد گیاهان است، وقتی به جهان مردگان می‌رود، سرسبزی را هم از زمین با خود می‌برد. موسم رفتن این ایزد گیاهی به جهان زیرین با سَوزکاری‌های زیاد همراه بوده است. مردم برای شهادت این ایزد گیاهی‌گریه می‌کردند و آن را طلسمی برای باران‌آوری می‌دانستند. بنا بر این اسطوره، ایزد گیاهی باید روی زمین بازگردد تا گیاهان سرسبز شوند. خواهر او (گشتی‌نُته در بین‌النهرین) می‌پذیرد نیمی از سال را به جای برادرش در سرزمین مردگان به سر برد تا برادرش به روی زمین بازآید و گیاهان جان بگیرند. همان‌گونه که پایین‌رفتن ایزد گیاهی به جهان مردگان با سَوزکاری‌های زیاد همراه بوده، بالا آمدن او هم، که با سازش مژده رسیدن بهار و رویش گیاهان را می‌دهد، با جشن‌های زیادی همراه بوده که همان نوروز ایرانیان است. رنگ سیاه چهره او هم نماد باگذشت او از زیر زمین و از جهان مردگان به حساب می‌آید. این عضو هیئت علمی گروه تاریخ دانشگاه شهید بهشتی می‌گوید که ما نمی‌دانیم بومیان فلات ایران این ایزد گیاهی را چه می‌نامیدند؛ اما ابوریحان بیرونی در کتاب آثارالباقیه، به فرشته‌ای به نام «فیروز» اشاره می‌کند که «ارواح برای انشای خلق می‌راند، و درست پیش از نوروز سر می‌رسد. این احتمالاً همان نامی است که بعدها به آن کلمه «حاجی» اضافه شده و نماد ایزد یا فرشته‌ای موردستایش بوده است.

حاجی فیروز آوازهای ویژه‌ای با عنوانین: «حاجی فیروز»، «اریاب خودم» و «بشکن بشکنه» دارد. متن این آوازاها بدین شرح است:

حاجی فیروزه

حاجی فیروزه، سالی یک روزه، همه می‌دوتن، منم می‌دونم، عید نوروزه، سالی به روزه.

اریاب خودم

اریاب خودم، سامبوی بلیکم
اریاب خودم، سرتو بالاکن!
اریاب خودم، لطفی به ماکن
اریاب خودم، به من نگاه کن!
اریاب خودم، بیز قندی
اریاب خودم، چرا نمی‌خندی؟

بشکن بشکنه

بشکن بشکنه، بشکن!
من نمی‌شکنم، بشکن!
اینجا بشکنم، بارگله داره
اونجا بشکنم، بارگله داره
هر جا بشکنم بارگله داره
این سیاه بیچاره جقدر حوصله داره؟

منبیره رضایی آذربایسی

مقدمه

آداب‌ورسوم، اعتقادات و باورهای هر ملت جزئی از فرهنگ آن ملت محسوب می‌شود که شناخت آن‌ها، ما را با روحیات و اوضاع فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آن ملت آشنا می‌سازد. خمینی شهر به‌واسطه اصالت و قدمت تاریخی‌اش سرشار از آداب‌ورسوم است. آداب‌ورسومی

که منجر به غنای فرهنگی ویژه‌ای برای این شهر شده‌اند. با توجه به اینکه امسال دو جشن باستانی یعنی چهارشنبه‌سوری و عید نوروز با ایام مبارک ماه رمضان که یک فریضه اسلامی محسوب می‌شود ادغام شده‌اند؛ بر آن شدیم تا در گزارش حاضر به واکاوی رسوم خاص سیده در این سه زمینه بپردازیم و از این طریق در راستای حفظ و معرفی آن‌ها به نسل‌های جدید گام برداریم.

مراسم مرتبط با ماه رمضان

ماه رمضان برای خیلی از افراد جزو ماه‌های خاطره‌انگیز و دوست‌داشتنی است. ماه رمضان در ایران با دعای ربنا و دعای سحر و سفره افطار و نیایش‌هایش، معنا پیدا می‌کند. این ماه مبارک آداب‌ورسوم خاصی دارد که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: افطاری دادن، برگزاری محافل قرآن در مساجد و خانه‌ها، مراسم احیای شب‌های قدر و نماز عید فطر. علاوه بر این‌ها در برخی شهرها مراسم ویژه‌ای اجرا می‌شده که با گذشت زمان کم‌رنگ شده یا از میان‌رفته‌اند. در خمینی‌شهر نیز، رسوم قدیمی ماه رمضان وجود داشته که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از:

کلوخ‌خوسون

یکی از رسوم مرتبط با ماه رمضان در محله ورنوسفادان رسم کلوخ‌خوسون یا همان کلوخ‌خیسان بوده است. در این رسم که در روز آخر ماه شعبان یعنی یک روز مانده به ماه مبارک رمضان انجام می‌شده است، مردم به تفرجگاه‌ها می‌رفتند و انواع خوراک‌ها و غذاها را به همراه خود می‌بردند و ضمن دور هم‌نشستن به تفریح و بازی می‌پرداختند و این روز را با خرمی و شادی به پایان می‌رساندند. در این مناسک به‌نوعی افراد روح و جسم خود را آماده می‌کردند؛ زیرا علاوه بر تفریح و شادمانی که باعث تقویت روحیه افراد می‌شد، غذاهایی هم که در این روز تناول می‌شد، از انرژی برخوردار بود.

آب است و تریاک

یکی از رسومات منحصربه‌فرد ماه رمضان که در گذشته در برخی محلات خمینی‌شهر مثل جوی‌آباد قدیم، ورنوسفادان و … رواج داشته عبارت بوده از اجرای برنامه «آب است و تریاک». دلیل اجرای این رسم هم این بوده است که در گذشته به علت عدم وجود رادیو و تلویزیون مردم نمی‌دانستند دقیقاً چه وقت باید دست از خوردن و آشامیدن بکشند. بنابراین پیرمردی یک ربع قبل از اذان صبح بر بلندی فریاد «آب است و تریاک» سر می‌دادند و همه را از نزدیک بودن به اذان صبح باخبر می‌کرده است. در واقع منظور از این پیام این بوده که خوردن آب به‌منزله زهر تریاک است و باید از خوردن و آشامیدن دست کشیده شود.

بیدار کردن همسایه‌ها

با آغاز ماه رمضان، آن زمان که گوشی‌های هوشمند و ساعت‌های

صندوقچه رسوم ساده

راواریسی کنیم

مروری بر آداب ورسوم ویژه خمینی شهر در ماه رمضان، چهارشنبه‌سوری و عید نوروز

دقیق نبود، خیلی از مردم به همسایه‌ها می‌سپردند که آن‌ها را موقع سحر از خواب بیدار کنند. در گذشته‌های دورتر، کسی که صدای خوبی داشت، دعایی سه‌ریم خانه‌ها می‌خواند که با شنیدن آن مردم از خواب بیدار می‌شدند یا به ضربه‌هایی را به در خانه‌ها می‌زدند تا همه برای خوردن سحری آماده شوند. الان دیگر این رسم برچیده شده و همه با زنگ گوشی موبایل یا ساعت از خواب بیدار می‌شوند.

مراسم بیست‌وهفتمی عروس و داماد

یکی از رسومی که سال‌ها در ایام ماه مبارک رمضان در میان برخی خانواده‌های خمینی‌شهری مرسوم بوده و به‌مرورزمان کم‌رنگ شده، هدیه بردن در شب بیست‌وهفتم ماه مبارک رمضان برای تازه‌دامادعروس‌هاست. بیست‌وششم رمضان در خانه تازه‌دامادهایی‌که اولین رمضان ازدواج خود را تجربه می‌کردند، همه مشغول تدارک دیدن برای رفتن به خانه عروس می‌شدند. درگذشته طبق‌های بزرگ آجیل و میوه، شیرینی‌های ماه رمضان از زولبیا، بامیه، پشمک، قطاب و لباس و طلا و غیره برای عروس‌ها برده می‌شد. در مورد دلیل برگزاری این مراسم صحبت‌های فراوانی شده است؛ برخی می‌گویند، بیست‌وهفتم شب مبارکی در ماه رمضان است. برخی نیز می‌گویند شبی است که «ابن‌ملجم» قاتل حضرت علی (ع) قصاص شده است.

مراسم مرتبط با چهارشنبه‌سوری

چهارشنبه‌سوری را می‌توان یک جشن پیشواز برای عید نوروز و شادی برای به پایان رسیدن روزهای سرد دانست. در این جشن با پریدن از روی آتش، بدی‌ها و بیماری‌ها را به آتش می‌سپارند تا در آن سوزند و به جایی آن‌گرما و انرژی آتش ابرای شروع سال جدید دریافت کنند. چهارشنبه‌سوری در ایران با آداب‌ورسوم خاصی برگزار می‌شده و خانواده‌ها را دور هم جمع می‌کرده است.

برخی از رسوم قدیمی مرتبط با چهارشنبه‌سوری در خمینی شهر بدین شرح بوده است:

فال‌گوش

یکی از رسم‌های کهن ایرانی که از گذر زمان مصون مانده و هنوز در برخی محلات مثل ورنوسفادان و هرستان پایرجاست، رسم «فال‌گوش ایستادن» است. این رسم در شب چهارشنبه‌سوری اجرا می‌شود و از این قرار است که مردم و مخصوصاً دختران دم بخت در این شب نیت می‌کنند و به کوچه و خیابان و میدان می‌روند و اولین چیزی که می‌شوند را به‌عنوان جوابی برای نیت خود در نظر می‌گیرند. فال‌گوش ایستادن در حقیقت زنده نگه‌داشتن امید به آینده است در دل کسی که فال‌گوش ایستاده. در جامعه ما به یاری همین سنت‌های عزیز با آن یأس و ناامیدی که بر جوامع غربی سایه افکنده، همیشه مبارزه می‌شده است.

قاشق‌زنی

در رسم «قاشق‌زنی» مردم و به‌ویژه کودکان در شب چهارشنبه‌سوری سرورسوت خود را می‌پوشاندند و به پشت در خانه‌ها می‌رفتند و با زدن قاشق به کاسه و ایجاد سروصدا از همسایه‌ها چیزی را طلب می‌کردند. صاحب‌خانه با شنیدن صدای قاشق که به کاسه می‌خورد، به جلوی درمی‌آمد و داخل کاسه آن‌ها آجیل چهارشنبه‌سوری، شیرینی، شکلات، نقل و گاهی هم پول می‌ریخت. برخی گفته‌اند سنت قاشق‌زنی از باور زرتشتیان ریشه‌گرفته است؛ چون در اوستا آمده که پنج روز آخر سال تا روز پنجم فروردین، اورمزد دوزخ را خالی

مراسم مرتبط با عید نوروز

نوروز جشن «دوباره‌زایی» و تولد است. از قدیم در ایران باستان رسم بود که پایان زمستان و تولد بهار و رویش مجدد طبیعت را جشن می‌گرفتند. آداب‌ورسوم نوروزی همه سرچشمه‌ای کهن دارند. ایرانیان عقیده داشتند که سرنوشت انسان و جهان در سالی که در پیش است، در نوروز تعیین می‌شود. گفته می‌شد که در این روز زرتشت با خدا گفت‌وگویی پنهانی داشت و در این روز نیکی‌خئی‌ها برای مردمان زمین، تقسیم می‌شود. خانه‌تکانی، پخت سمنو، کاشتن سبزه، سفره هفت‌سین، آخرین پنجشنبه سال و رفتن به مزار درگذشتگان، خرید لباس، نو، دیدوبازدید، سبزه‌به‌در و گره زدن سبزه‌ها برخی از آداب‌ورسوم اصلی نوروز هستند. علاوه بر این‌ها نوروز در برخی محلات خمینی‌شهر رسوم دیگری نیز دارد که برخی از آن‌ها بدین شرح است:

آیین لاپرویی

هر ساله در اواخر اسفند، آیین لاپرویی نهر آب جوی‌آباد قدیم انجام می‌شود. این سنت و آیین، دیرپگی و قدمت ۴۰۰ ساله دارد. البته چند سالی این آیین کم‌رنگ و فراموش شده بود که به لطف خدا و به همت چند تن از پویندگان فرهنگی و دغدغه‌مندانی که بعضاً شغل کشاورزی هم دارند؛ این سنت دوباره احیا شد. بیش از ۱۰ سال است که کارگروه حقابه با فعالیت و حمایت حداکثری شهروندان کار خود را در قالب یک تشکل آغاز کرده است. یادآور می‌شود که تنها کشاورزان در این مراسم حضور ندارند؛ بلکه از همه گروه‌ها از جمله کارمندان، ورزشکاران، دانش‌آموزان، دانشجویان و… نیز با میل و رغبت به جهت ایجاد نشاط و یویایی و علاقه به حفظ اراضی کشاورزی در این کار مشارکت دارند.

خمیه‌زنی در شب عید نوروز بر مزار افراد تازه‌درگذشته

مشخص نیست که این رسم از چه زمانی آغاز شده؛ اما خاطرات دوره کودکی و نوجوانی برخی از اهالی محله جوی‌آباد قدیم با این آیین گره خورده است. در این شب برای شادی روح آسمانی شدگان، قرآن می‌خوانند و مردم با حضور در خمیه‌ها به قرائت فاتحه می‌پردازند، در واقع نوعی دیدوبازدید محلی نیز در حین مراسم انجام می‌شود. چنین شب و روزی فضای شادی و نشاط بر آرامستان حاکم و غالب است. در این شب آرامستان تدین‌ی است و نوجوانان در کنار بزرگ‌ترها با میل و رغبت در این مراسم حضور دارند.

شنبه‌سبزی

یکی از آیین‌هایی که از دیرباز در خمینی‌شهر رواج داشته به «شنبه‌سبزی» معروف است. طبق این رسم قدیمی مردم و نخستین شنبه سال جدید را به گردش اختصاص می‌دهند و با رفتن به دامان طبیعت شکوفه‌های تازه‌رسته بهاری را تماشا می‌کنند. طبق این رسم بهتر است در اولین شنبه سال جدید از دیدوبازدید و رفتن به منازل اقوام و آشنایان پرهیز کرد؛ چراکه عقیده دارند ممکن است بدین‌مانند باشد.

تسلیم به خانواده‌های عزادار

در مرحله‌کار در رسم بوده که شب عید، نمازگزاران هر مسجد همراه شیخ مسجد به مسجد دیگر می‌رفتند و به خانواده‌هایی که در آن سال عزادار شده بودند تسلیم می‌گفتند. همچنین صبح عید همه مردم درب مسجد جامع گادر جمع می‌شدند و به طرف قبرستان می‌رفتند و در راه به نیامزدانی که سر راه بودند، کمک می‌کردند.

نان یختن عروس

در قدیم در محله اندان رسم بوده که در سال نوآرد را خمیر می‌کردند و عروس آن خانه یک قدح نان می‌پخته است.

سیاوش در واقع همان «سیاَوَژَشَن» به معنی «صاحب اسب نر سیاه» است. گروهی از پژوهشگران گذر سیاوش از آتش را دستمایه‌ای برای پدیدارشدن جشن چهارشنبه‌سوری دانسته‌اند؛ چنان‌که در شاهنامه آمده است:

سیاوش، فرزند کاووس شاه در هفت سالگی مادر را از دست می‌دهد و پادشاه همسر دیگری به نام سودابه برمی‌گزیند. سودابه که زنی زیبا و هوس باز بود، عاشق سیاوش می‌شود و طی ماجرای، سه او تهمت «زنا» می‌زند و او را گناهکار جلوه می‌دهد. در پی جاروجنجال سودابه، کیکاویوس از جریان آگاه می‌شود و از سیاوش توضیح می‌خواهد. آنگاه سیاوش به پدر می‌گوید که پاکدامن است و برای اثبات آن آماده است تا از کوه آتش بگذرد: «اگر من گناهکار باشم در آتش خواهم سوخت و اگر پاکدامن باشم از آتش خواهم گذشت.»

سیاوش بیامد به پیش پدر

یکی خود و زرین نهاده به سر سیاوش بدو گفت انده مدار
کزین سان بود گردش روزگار
سیاوش سپه را بدانسان بناخت
تو گفتی که اسبش بر آتش بساخت
ز آتش بیرون آمد آردمرد
لبان پر ز خنده به رخ همچو ورد
چو بخشایش پاک بیزدان بود
دم آتش و باد یکسان بود

سواران لشکر برانگیختند

همه دشت پیشش درم ریختند
سیاوش به تندرستی و چابکی و چالاکي، سوار بر اسب سیاهش از آتش گذشت و تندرست بیرون آمد:

یکی شادمانی شد اندر جهان

میان کهان و میان مهان

سیاوش به پیش جهاندار پاک

بیامد بمالید رخ را به خاک

که از نفت آن کوه آتش پرست
همه کامه دشمنان کرد پست

بدو گفت شاه، ای دلیر جهان

که پاکیزه تخمی و روشن روان

چنانی‌که از مادر پارسا

بزیاد شود بر جهان پادشا
سیاوخش را تنگ در بر گرفت

ز کردار بد بپوشش اندر گرفت

می آورد و رامشگران را بخواند

همه کام‌ها با سیاوش براند
سه روز اندر آن سور می در کشید

نبد بر در گنج بند و کلید
از آنجا که آزمایش گذر از آتش در بهرامشید(سه‌شنبه) پایانی سر لاری داده‌بود، از چهارشنبه‌تاناهیدشید(جمعه‌یآدینه) جشن ملی اعلام شد و در سراسر کشور به‌طور ایران به فریاد کیکاوس سوروشادمانی بریادش. از آن پس به یادگذر سرفرازانه سیاوش از آتش، ایرانیان همه ساله، واپسین شب بهرامشید (سه‌شنبه‌شب) را به یاد سیاوش و پاک‌ی او با پریدن از روی آتش جشن می‌گیرند و جشن «چهارشنبه‌سوری» می‌نامند. هاشم رضی از پژوهشگران معاصر درباره ارتباط جشن چهارشنبه‌سوری و گذر سیاوش از آتش، چنین می‌گوید: «سیاوش دریابان سال ۱۱۲ پیش از میلاد به دستور قاراسیاب کشته می‌شود و یک روز پس از کشته شدن سیاوش، فرزند او کیخسرو در روز پنجشنبه، یکم فروردین ۱۱۲ پیش از میلاد در توران متولد می‌شود و چون در آیین زرتشتی سَوزکاری در رتای مردگان جایز نیست، پارسایان زرتشتی در آخرین شب چهارشنبه‌پایان سال آژآتش می‌گذشته‌اند تا خاطره سیاوش به‌منظور دفاع از عفت و پاکدانی، جاودان بماند.

ابتدالی‌به‌نام‌ترقه‌بازی

جشن‌های ایرانیان به مناسبت‌های مختلف با محوریت شادی و خوشحالی عموم مردم صورت می‌گرفته و در این میان چهارشنبه‌سوری دروازه‌ای برای ورود به نوروز بوده؛ که متأسفانه در سال‌های اخیر هانتهجاری‌هایی وارد آیین این شده است. برخی از افراد ناآگاه با اقدامات نابجا و خطرآفرین این رسم تاریخی و شادی‌آفرین را به یک خاطره تلخ و خطرناک تبدیل می‌کنند. اگر می‌خواهیم چهارشنبه‌سوری به جای ترقه‌بازی و رفتارهای خطرآفرین و احمقانه به اصل و تبار خویش باز گردد و به آیینی برای شادی ملی تبدیل شود باید این آیین را به رسمیت بشناسیم و برای برگزاری آن تدارکات فراهم کنیم و بدانیم که شادی‌آفرینی و تخلیه صحیح هیجانات به‌ویژه برای نسل جوان از ضروریات حکمرانی عادلانه است. در واقع باید چهارشنبه‌سوری را به‌عنوان یک رسم زیبا و باستانی با کارهای خوب و بی‌خطر آراسته کنیم تا جشن ما به عزت‌اندیل نشود. همچنین در این زمینه نیازمند فرهنگ‌سازی هستیم و باید خانواده‌ها و جوانان را با خطرات جبران‌ناپذیر آتش‌بازی و استفاده از ترقه و مواد محترقه آشنا کنیم و در یک حرکت هماهنگ و منسجم به جنگ حوادث بroyیم.

